

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

НАКАЗ

« 27 » вересня 2024 р.

м. Чернівці

№ 314

**Про впровадження пілотного проєкту
«Шкільний Омбудсман» в закладах
освіти Чернівецької області**

Відповідно до вимог міжнародних актів з прав людини, Конвенції ООН про права дитини, Конституції України (зокрема ст.36), законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про основні засади молодіжної політики», Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 02 червня 2021 року № 579, Європейської хартії про участь молоді в муніципальному та регіональному житті, підзаконних актів та інших нормативно-правових документів у сфері освіти та захисту прав дитини, установчих документів про заклад освіти та учнівське самоврядування та з метою підвищення рівня забезпечення захисту прав та інтересів учнів, формування безпечного, справедливого та інклюзивного шкільного середовища, а також сприяння дотриманню принципів рівності, поваги та недискримінації у закладах освіти області

НАКАЗУЮ:

1. Започаткувати пілотний проєкт «Шкільний Омбудсман» в закладах освіти Чернівецької області з жовтня 2024/2025 навчального року (далі – Проєкт).

2. Затвердити:

2.1. Умови і порядок діяльності Шкільного Омбудсмана в закладі освіти (далі - Умови і порядок діяльності Шкільного Омбудсмана), що додаються.

2.2. Список координаційної ради з питань впровадження та супроводу проєкту «Шкільний Омбудсман» в Чернівецькій області, що додається.

3. Рекомендувати керівникам органів управління у сфері освіти територіальних громад, директорам закладів загальної середньої освіти обласного підпорядкування:

3.1. Сприяти виконанню Умов і порядку діяльності Шкільного Омбудсмана.

3.2. Забезпечити до 20.10.2024 проведення виборів Шкільного Омбудсмана, відповідно до Умов і порядку діяльності Шкільного Омбудсмана.

3.3. Зареєструвати до 25.10.2024 Шкільного Омбудсмана для участі у першій Урочистій Академії Шкільного Омбудсмана за посиланням: <http://surl.li/bkdsxm>

4. Комунальному закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області» (далі – КЗ «ІППОЧО») (Куриш Н.К.):

4.1. Забезпечити науково-методичний супровід діяльності Шкільних Омбудсманів Проєкту.

4.2. Визначити до 10.10.2024 координаторів, які здійснюватимуть науково-методичний супровід впровадження Проєкту в Чернівецькій області.

4.3. Розміщувати матеріали щодо реалізації Проєкту на інформаційному сайті КЗ «ІППОЧО» в рубриці «Наукова робота» - «Інноваційна діяльність» - «Шкільний Омбудсман», постійно.

5. Наказ розмістити на інформаційних сайтах Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) та КЗ «ІППОЧО».

6. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника директора Департаменту – начальника управління освіти, науки та цифрової трансформації Департаменту освіти і науки Оксану ГРИНІЮК.

Директор Департаменту

Оксана САКРІЄР

УМОВИ І ПОРЯДОК ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. *Шкільний Омбудсман* – це незалежний та неупереджений представник учнівського самоврядування, обраний/обрана для захисту прав та представлення інтересів учнів, забезпечення дотримання принципів справедливості, рівності, недискримінації та безпеки в закладі освіти.

Він виступає як посередник між учнями, вчителями, адміністрацією закладу освіти, батьківською спільнотою, сприяє вирішенню конфліктних ситуацій, запобіганню булінгу та іншим формам насильства, дискримінації, а також сприяє забезпеченню прав і свобод дитини.

1.2. Умови і порядок діяльності Шкільного Омбудсмана в закладі освіти (далі – Умови діяльності) розроблені з урахуванням вимог міжнародних актів з прав людини, Конвенції ООН про права дитини, Конституції України (зокрема ст.36), законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про основні засади молодіжної політики», Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 02 червня 2021 року № 579, Європейської хартії про участь молоді в муніципальному та регіональному житті, підзаконних актів та інших нормативно-правових документів у сфері освіти та захисту прав дитини, установчих документів про заклад освіти та учнівське самоврядування.

1.3. Умови і порядок діяльності закріплюють норми та правила партнерської взаємодії між Шкільним Омбудсманом з учасниками освітнього процесу та іншими зацікавленими сторонами щодо створення безпечного, сприятливого шкільного середовища.

1.4. Інформаційним ресурсом висвітлення діяльності Шкільного Омбудсмана є сайти та сторінки у соціальних мережах закладів освіти, територіальних громад та інших інформаційних ресурсів, незаборонених чинним законодавством.

ІІ. МІСІЯ, ВІЗІЯ, МЕТА, ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

2.1. *Місія діяльності Шкільного Омбудсмана* – сприяти забезпеченню ефективних механізмів щодо додержання прав та свобод учнів у закладі освіти, виявлення та попередження конфліктів, випадків булінгу, дискримінації та інших порушень прав та свобод учнів у закладі освіти.

2.2. Візія діяльності Шкільного Омбудсмана – вибудова інноваційного освітньо-правового середовища задля забезпечення додержання прав та свобод учнів у закладі освіти, виявлення та попередження конфліктів, випадків булінгу, дискримінації та інших порушень прав та свобод учнів у закладі освіти, а також підвищення правової обізнаності учнів і виховання культури поваги до прав людини в закладі освіти.

2.3. Метою діяльності Шкільного Омбудсмана є підвищення рівня забезпечення захисту прав та інтересів учнів, формування безпечного, справедливого та інклюзивного шкільного середовища, а також сприяння дотриманню принципів рівності, поваги та недискримінації у закладах освіти області.

2.4. Діяльність Шкільного Омбудсмана ґрунтується на принципах демократії, незалежності, неупередженості, взаєморозуміння, відповідальності, гласності, колективності, рівноправності та самовизначення, як активного учасника освітнього процесу та шкільного урядування .

Будь-які учасники освітнього процесу не мають права втручатися або перешкоджати діяльності Шкільного Омбудсмана.

ІІІ. НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

3.1. Захист прав та свобод учнів закладу освіти.

3.2. Організація та проведення інформаційно-просвітницької роботи щодо підвищення правової обізнаності учнів з питань захисту прав та свобод дитини, недискримінації за віком, статтю, національною та релігійною приналежністю, соціальним статусом, запобігання булінгу та іншим формам насильства в освітньому середовищі; просування ідеї захисту прав людини; поширення інформації про діяльність Омбудсмана України та його інституції.

3.3. Моніторинг стану дотримання прав та свобод учнів у закладі освіти.

3.4. Співпраця та партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу та іншими незалежними суб'єктами зацікавленими у створенні безпечного освітнього середовища.

ІV. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗАВДАННЯ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

4.1. Шкільний Омбудсман діє на засадах:

неупередженості (здійснення діяльності на основі справедливого та об'єктивного підходу без упередженості або впливу сторонніх осіб чи груп);

конфіденційності (збереження конфіденційної інформації, отриманої під час розгляду звернень, для захисту особистих даних і прав учасників освітнього процесу);

доступності (забезпечення вільного доступу учнів, батьків та вчителів до консультацій, послуг і підтримки);

прозорості (здійснення діяльності відкрито та прозоро, з регулярним інформуванням учасників освітнього процесу про свої дії, ініціативи та результати роботи);

об'єктивності (формує пропозиції щодо прийняття рішень на основі фактів та доказів, дотримання законів та норм, що регулюють права дитини та шкільну політику);

незалежності (здійснення діяльності без зовнішнього втручання з боку адміністрації школи, голови учнівського самоврядування, органів управління освітою або інших зацікавлених осіб);

поваги до прав людини (дотримання прав учнів, вчителів і батьків, а також сприяння формуванню поваги до прав та свобод людини в шкільному середовищі).

4.2. Завдання та повноваження Шкільного Омбудсмана.

4.2.1. Взаємодія з головою та представниками учнівського самоврядування, адміністрацією, педагогічним колективом та батьками закладу освіти, Представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Чернівецькій області, органами державної влади та місцевого самоврядування, їх посадовими особами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами.

4.2.2. Проведення моніторингу умов та ймовірних ризиків в школі, які можуть призвести до порушень прав та свобод учнів та аналіз інформації щодо звернень та розробка рекомендацій для врегулювання та покращення стану захисту прав та свобод дитини в освітньому середовищі.

4.2.3. Підвищення правової інформованості здобувачів освіти щодо додержання та захисту їхніх прав та свобод.

4.2.4. Врегулювання питань, що стосуються захисту прав дітей у шкільному середовищі, а також запровадження змін, які впливатимуть на захист прав учасників освітнього процесу.

4.2.5. Організація розгляду звернень та пропозицій, що надходять до Шкільного Омбудсмана, шляхом звернення до адміністрації закладу освіти та інших суб'єктів взаємодії у сфері захисту прав дитини.

4.2.6. Розробка та надання рекомендацій щодо покращення стану захисту прав та свобод дітей.

4.2.7. Здійснення контролю за виконанням рекомендацій щодо покращення стану захисту прав та свобод дітей.

4.2.8. Проведення просвітницької діяльності з метою забезпечення прав та інтересів здобувачів освіти шляхом проведення зустрічей з компетентними спеціалістами (психологами, юристами, представниками правозахисних органів, громадських організацій тощо); перегляду відеороликів, які сприятимуть розумінню здобувачами освіти своїх прав та законних інтересів; обговорення ситуацій щодо порушення прав і свобод учасників освітнього процесу; подання адміністрації закладу освіти пропозицій щодо створення сприятливого правового та емоційно-психологічного середовища в ньому тощо.

V. ПРАВА, ОBOB'ЯЗКИ, ПІДЗВІТНІСТЬ ТА ПІДКОНТРОЛЬНІСТЬ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

5.1. *Права Шкільного Омбудсмана:*

5.1.1. Здійснювати свою діяльність у межах нормативної бази учнівського самоврядування закладу освіти та Умов і порядку діяльності Шкільного Омбудсмана в закладі освіти.

5.1.2. Проводити зустрічі з учнями, педагогами, адміністрацією, а також організовувати просвітницькі заходи, тренінги, семінари з питань прав людини та захисту прав учнів.

5.1.3. Представляти інтереси учнів у вирішенні конфліктних ситуацій, при розгляді звернень, інцидентів.

5.1.4. Виступати на шкільних зборах, засіданнях педагогічної ради, учнівського самоврядування, батьківської громадськості тощо.

5.1.5. Брати участь у розробці або перегляді установчих, організаційно-розпорядчих документів закладу освіти, що стосуються захисту прав та свобод учнів.

5.1.6. Отримувати необхідні знання, консультації, підтримку з боку фахівців або зовнішніх організацій для виконання своїх завдань та повноважень.

5.1.7. Ініціювати розслідування випадків порушення прав учнів перед адміністрацією закладу освіти.

5.1.8. Брати участь у заходах, організованих Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

5.1.9. Брати участь з правом дорадчого голосу в засіданнях Ради закладу освіти під час розгляду питань, що належать до його компетенції.

5.1.10. Мати не більше двох помічників з числа представників учнівського самоврядування; радника або консультанта – з числа представників педагогічного колективу закладу освіти.

5.2. *Обов'язки Шкільного Омбудсмана:*

5.2.1. Захищати права та інтереси учнів закладу освіти, реагувати на їхні звернення та проблеми, розв'язувати конфліктні ситуації в межах своїх повноважень.

5.2.2. Проводити просвітницьку роботу серед учнів, підвищуючи їхню обізнаність про права та обов'язки, механізми захисту своїх прав, а також про діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Шкільного Омбудсмана.

5.2.3. Звітувати щорічно про свою діяльність на шкільних зборах перед учнівським та батьківським самоврядуванням.

5.2.4. Забезпечувати конфіденційність інформації, отриманої від учнів під час звернень, не розголошувати особисті дані без їхньої згоди.

5.2.5. Взаємодіяти з адміністрацією закладу освіти, головою учнівського самоврядування та іншими учасниками освітнього процесу для ефективного вирішення проблем, пов'язаних із правами учнів.

5.2.7. Здійснювати моніторинг освітнього середовища з метою виявлення ймовірних проблем або порушень прав та свобод учнів.

5.2.8. Брати участь у процесах медіації та допомагати у розв'язанні конфліктів між учнями, між учнями та вчителями, а також між учнями та адміністрацією.

5.2.9. Своєчасно організовувати розгляд звернень учнів та вживати необхідних заходів реагування.

5.2.10. Протидіяти дискримінації під час освітнього процесу та захищати від практик, які можуть заохочувати гендерну, расову, релігійну чи будь-яку іншу форму дискримінації.

5.2.11. Виконувати свої обов'язки відповідно до чинного законодавства України, шкільних правил і процедур, а також етичних норм.

5.3. Підзвітність та підконтрольність Шкільного Омбудсмана.

5.3.1. Шкільний Омбудсман є підконтрольним керівнику закладу освіти.

5.3.2. Шкільний Омбудсман є підзвітним адміністрації закладу освіти, учнівському та батьківському самоврядуванню.

VI. ВЗАЄМОДІЯ (СПІВПРАЦЯ) ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА ІЗ ЗОВНІШНІМИ ПАРТНЕРАМИ.

6.1. Шкільний Омбудсман взаємодіє (співпрацює) з Представництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернівецькій області.

Сфера взаємодії (співпраці) передбачає наступне:

6.1.1. навчальні тренінги та стратегічні сесії для Шкільних Омбудсманів з метою підвищення їх кваліфікації, поглиблення знань у сфері захисту прав дитини, а також розвитку навичок ефективного вирішення конфліктів у шкільному середовищі;

6.1.2. зустрічі та консультації щодо обговорення актуальних питань, обміну досвідом та отримання консультацій щодо вирішення конкретних випадків порушень прав учнів;

6.1.3. залучення Шкільних Омбудсманів до участі в семінарах, круглих столах, конференціях, просвітницьких кампаніях, присвячених питанням прав людини та захисту прав дитини в освітньому середовищі;

6.1.4. організація зустрічей з Уповноваженим, його представниками та працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

6.2. Шкільний Омбудсман активно співпрацює з органами місцевого самоврядування у сфері освіти.

Сфера взаємодії (співпраці) передбачає наступне:

6.2.1. формування осередку Шкільних Омбудсманів територіальної громади;

6.2.2. організація навчальних та просвітницьких заходів для Шкільних Омбудсманів з метою підвищення їх обізнаності з питань захисту прав дитини, а

також розвитку навичок ефективного вирішення конфліктів у шкільному середовищі.

VII. ПОРЯДОК ОБРАННЯ І ДОСТРОКОВЕ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ШКІЛЬНОГО ОМБУДСМАНА

7.1. Порядок обрання.

Шкільний Омбудсман обирається з числа активу учнівського самоврядування (учнів 10-12-их класів – у ліцеї, 9-их класів – у гімназії).

Вибори Шкільного Омбудсмана відбуваються на першому засіданні активу учнівського самоврядування.

Актив обирає Шкільного Омбудсмана голосуванням (відкритим або закритим форматом). Кандидат вважається обраним, якщо він отримав найбільшу кількість голосів серед учнів, які брали участь у голосуванні.

7.2. Шкільний Омбудсман обирається терміном на 1 рік.

Вибори Шкільного Омбудсмана проводяться на початку жовтня кожного навчального року.

Повноваження Шкільного Омбудсмана починаються з наступного дня після виборів.

7.3. Дострокове припинення повноважень.

Повноваження Шкільного Омбудсмана припиняються достроково у разі невиконання своїх повноважень, порушення Правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, зміни місця навчання та за власною ініціативою.

VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Умови і порядок діяльності набувають чинності з моменту їх затвердження та оприлюднення на сайті Департаменту освіти і науки Чернівецької обласної державної (обласної військової) адміністрації .

8.2. У випадку внесення змін або доповнень у нормативно-правові документи, що регламентують питання Умов і порядку діяльності, відповідні пункти Умов і порядку діяльності мають бути виправлені у місячний термін, а зазначені – втрачають свою чинність і вступають у дію внесені зміни.

8.3. Після затвердження нової редакції Умов і порядку діяльності попередня редакція втрачає чинність.

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказ Департаменту освіти і науки
облдержадміністрації (обласної
військової адміністрації)
від 27.09.2024 № 314

**Список координаційної ради з питань впровадження та супроводу
Проекту «Шкільний Омбудсман» в Чернівецькій області**

№п/ п	ПІБ	Посада та відповідальність
1.	Сакрієр Оксана Леонідівна	директор Департаменту освіти і науки Чернівецької обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) (далі - ДОН ЧОДА)
2.	Ісопенко Ірина Юльянівна	представник Уповноваженого Верховної Ради з прав людини у Чернівецькій області (за згодою)
3.	Гринюк Оксана Іванівна	заступник директора Департаменту - начальник управління освіти, науки і цифрової трансформації ДОН ЧОДА
4.	Раца Олена Анатоліївна	начальник відділу дошкільної, загальної середньої, позашкільної, інклюзивної освіти та цифрової трансформації ДОН ЧОДА
5.	Куриш Наталія Костянтинівна	в.о. директора КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області», кандидат педагогічних наук, доцент
6.	Богачик Тамара Степанівна	заступник директора з науково-методичної роботи КЗ «ІППОЧО», кандидат історичних наук
7.	Тіміш Родіка Яковлівна	завідувач науково-методичного центру виховної роботи та культури здоров'я КЗ «ІППОЧО»
8.	Шарагова Тетяна Михайлівна	експерт проекту «Дитячого фонду ООН «ЮНІСЕФ» в Україні «Зміцнення інституційної спроможності системи захисту прав дитини шляхом проведення моніторингу ситуації з дітьми» (за згодою)